

DİJİTAL KİTAP

SAKLI KÜLTÜR

TARHANA ÇORBASI

GELENEKSEL BİR ÇORBA

Ülke: Türkiye

Bölge/şehir: Uşak

Tarihleme: 10. yüzyıldan önce

Türü: Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar

Fotoğraf: Rabia Şimşek

Tarhana çorbası Türkiye'deki önemli bir somut olmayan kültürel mirastır. Türkiye'de çok popüler bir çorba olmasına rağmen tarhananın kökeni Orta Asya'ya dayanır. Türkler bu çorbayı kahvaltıda veya diğer **öğünlerde** başlangıç yemeği olarak tüketirler.

Tarhana besin değeri yüksek ve oldukça sağlıklı bir üründür. Mineral, protein, kalsiyum, demir, potasyum ve magnezyum **ihiva eder**. Birçok hastalığa şifa olmasıyla ünlüdür. Tarhana un, yoğurt, maya, sebze ve baharatların karıştırılarak mayalanması, kurutulması ve **öğütülmesiyle** yapılır.

Bir **rivayete** göre, bir gün padişah bir köylünün evini ziyaret eder ve fakir aile mükellef bir sofraya kuramadıkları için **mahcup olurlar**. Çorba kaynatırlar. Padişah bu çorbayı çok sever ve ismini sorar. "Dar hane" (fakir çorbası) derler. Çorbanın adı zamanla "tarhana" olarak değişir.

Recipe

Tarhana orbası nasıl yapılır

1. 1 bardak tarhanayı 1,5 bardak sıcak suya ekleyip eriyinceye kadar karıştırın.
2. 2 yemek kaşığı yağı bir tavada kızdırın. 2-3 diş sarımsak ve 1 çay kaşığı domates salçası ekleyip 2-3 dakika kavurun.
3. 1 ay kaşığı tuz, kara biber ve kuru nane ekleyin. Hazırladığınız karışımı çorbaya ekleyin.
4. 6 bardak sıcak suyu da ekleyerek kıvam alıncaya kadar karıştırın.
5. Sıcak şekilde servis edin.

Fotoğraf: Rabia Şimşek

Tarhana orbası Türk filmlerine bile konu olmuştur. Örneğın, Anadolu masal kahramanlarından Keloğlan filmi. Keloğlan, Sultan'ın kızının hasta olduğu haberini alır. Kimse onu iyileştiremez. Keloğlan Sultan'ın kızına tarhana orbası iirir ve mucizevi bir şekilde kız iyileşir ve birbirlerine aşık olurlar.

Kaynaklar:

sozluk.gov.tr
tarhana.com.tr

Öğün (isim)

yemek vakti

İhtiva etmek (fiil)

İçine almak, içinde bulundurmak, içermek, kapsamak

Rivayet (isim)

Söylenti

Öğtmek (fiil)

Tane durumundaki nesneleri bir araçla ezerek un durumuna getirmek

Mahcup olmak (fiil)

utanmak

KİLİM DOKUMA

Türk kadınları kilimlerde kendi hikayelerini dokurlar.

Ülke: Türkiye

Bölge/şehir: Türkiye'nin tüm bölgeleri

Tarihleme: M.Ö. 5.yüzyıl

Türü: Geleneksel el sanatları

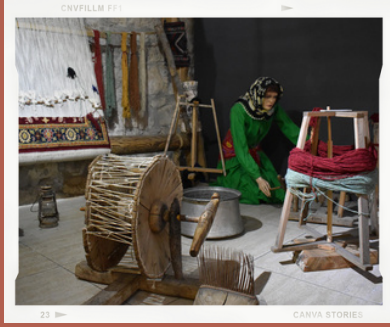
Kilimler Anadolu'da dokumacılık sanatının en eski ürünleri arasındadır.

Kültürel açıdan bakıldığında kilim bir sanat eseridir. Geçmişten günümüze uzanan bir köprüdür. Kültürel kimliğin bir göstergesi ve temsilcisidir. Kadınlar doğumdan ölüme kadar pek çok sembolü kilimlere dokurlar. Dokumacılık eski Türk **göçebe** yaşam geleneğine dayanmaktadır. Bir başka deyişle ata **yadigarıdır**.

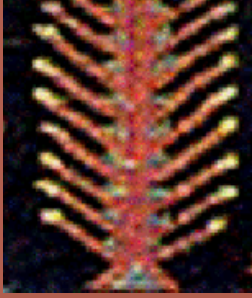
Coğrafi olarak Türkiye tarih boyunca farklı kültürlerle ev sahipliği yaptığı için kilimlerde kullanılan teknikler ve desenler çeşitlilik göstermektedir. Ayrıca, bölgelere özgü özellikler de göstermektedirler.

Pek çok popüler geleneksel motifler vardır.

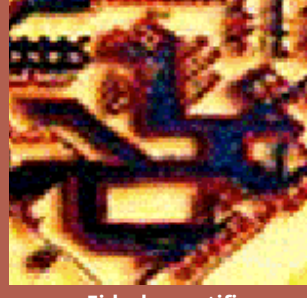
Geleneksel olarak kadınlar duygu ve değerlerini motiflerle kilimlere dokurlar. Bu duygular sevgi, kaygı, mutluluk, **hasret** ve kalp kırıklıklarıdır.

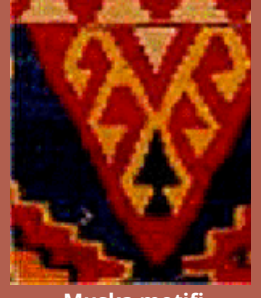
Hayat ağacı motifi:
Hayat ağacı sizin sonsuzluğundur.

Akrep motifi
Kötülüklerden korur.

Ejderha motifi
Ejderha: Havanın ve suyun efendisidir. Bereketli bahar yağmurlarını getirdiğine inanılır.

Muska motifi
Muska, sahibini kötü şanstan korur.

Kaynaklar:

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/tunceli/kulturatlasi/klm511141>

<https://www.dekoloji.com/turkiyedeki-kilim-motifleri-ve-anlamlari/>

sozluk.gov.tr/

Fotoğraflar: Rabia Şimşek

Göçebe(sıfat)

Değişik şartlara bağlı olarak belli bir yöre içinde çadır, hayvan ve öteki araçlarla yer değiştiren kimse veya topluluk.

Yadigar (isim)

Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi.

Hasret (isim)

Özlem

Muska (isim)

üçgen biçiminde katlanmış olan şey.

ZEYBEK

Türkiye'nin Ege Bölgesine özgü bir halk oyunu

Ülke: Türkiye

Bölge/şehir: Ege Bölgesi

Tarihleme: 16. yüzyıl

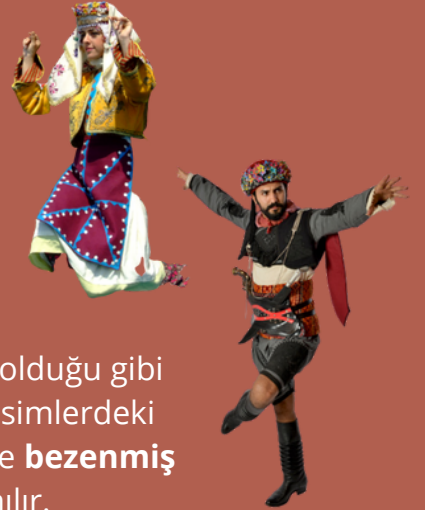
Türü: Halk dansı

Zeybek, horon ve halay ile birlikte Türkiye'nin en popüler halk oyunlarından biridir. Zeybek kelimesi daha çok Türkiye'nin Ege bölgesinde yer alan köy ve kasabalarda yaşayan ve **ağalara** baş kaldıran yiğit insanları anlatmak için kullanılan bir ifadedir. Zeybekler 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar silahlıydı ve her zaman **mazlumların** yanında yer aldılar. Bu sebeple, Zeybekler Türkiye'de birçok kitaba ve filme konu olmuşlardır. Zeybek dansı adını bu yiğitlerden alır ve danstaki birçok figür zeybeklerin cesaretini anlatır.

Zeybek oyunlarında kullanılan müzik aletleri zurna ve davuldur.

Diğer halk oyunlarında olduğu gibi zeybek oyununda da resimlerdeki gibi Anadolu motifleriyle **bezenmiş** yöresel kıyafetler kullanılır.

Zeybek dansı

Zeybek dansı, türüne göre tekli, çiftler halinde veya gruplar halinde oynanabilir. Günümüzde 20'ye yakın türü bulunan zeybek oyununun en çok bilinen ve sevilen çeşitleri şu şekilde sıralanabilir:

- **Teke Zeybek:** Yöre halkı tarafından Teke Zortlatması olarak da bilinir. Teke Zeybeği diğer türlere göre genellikle daha hızlı **icra edilir** ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün oynadığı zeybek olarak bilinir.
- **Kırık Zeybek:** Bu zeybek türünün birçok yerinde diz bükme figürü olduğu için bu ismi almıştır. Batı Anadolu düğünlerinde en çok oynanan zeybek danslarından biridir.
- **Avşar Zeybek:** Zeybek oyununun en yavaş icra edilen türlerindendir ve genellikle Türkiye'nin güney illerinden Burdur ve Antalya'da oynanır.

Kaynaklar:

Zeybek

https://www.istockphoto.com/en/search/2/image?mediatype=&phrase=zeybek&utm_source=pixabay&utm_medium=affiliate&utm_campaign=SRP_image_sponsored&utm_content=http%3A%2F%2Fpixabay.com%2Fimages%2Fsearch%2Fzeybek%2F&utm_term=zeybek

Davul Zurna

<https://stock.adobe.com/search?k=zurna&>

sozluk.gov.tr/

Ağa (isim)

Geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse.

Mazlum (sıfat)

Haksızlığa uğramış.

Bezenmiş (sıfat)

Süslenmiş.

İcra etmek (fiil)

yapmak, yerine getirmek.

PEN CLUB LÜBLİANA

Kuşağımın buluşma yeri

Ülke: Slovenia

Bölge/şehir: Ljubliana şehir merkezi

Tarihleme: 1967 - 2017

Türü: buluşma noktası, ilişkiler, duygular, öğrenme

Alman asıllı Pen Club müdiresi Oli, Alman Slovincesi ile "Değerli konuklar, sona geliyoruz" dedi. Her seferinde Radia Oestereich 2'de sabah saat 2 (Es ist zwei Uhr) yüksek sesle anons edilse de misafirler gitmezlerdi. Düzenli olarak saat 3'e kadar kalırlardı. Zaman zaman saat 5'e kadar kalırlardı ve geleneksel Ljubliana Caz Festivali zamanlarında saat 8'e kadar kalıyor ve restoranın terasında keyifle oynuyorlardı. Çoğu zaman Oli'nin kocası ve müdür yardımcısı Miki, misafirleri ayrılmaya ikna etmenin daha samimi bir yolunu buluyor: "Oli kendi bedeninde benim bedenimi hissetmek istiyor" diyordu. Bu, konukların karşı koyamadıkları sihirli bir cümleydi ve evlerine yada başka mekanlara gitmek üzere ayrılıyorlardı.

Miki'nin dul eşi Oli birkaç yıl önce »Akşam yemeklerimizde doğan her fikirden, sofralarımızda yapılan her türlü anlaşmadan gurur duyuyoruz« yazdı ve 75 yaşına geldiğinde duvarları hatıra fotoğraflarıyla dolu simgesel mekanı kapattı. Restoranın sahibi Sloven Yazarlar Derneği/Pen Center'dı ve restoranın adı Pen Club veya Miki'nin restoranıydı.

Miki'nin restoranında ikinci odadaki bir masadaysan, sen zaten Birisin yada Birisi size eşlik ediyor.

(Lombard, Ljubliana Fransız Kültür Merkezi eski yöneticisi, 1972)

Sloven yazarlar Derneği/Sloven Pen Center Tomšičeva caddesi 12 numarada yer almaktadır. Bizim hikayemiz için önemli olan Pen Club, kulüp veya Miki'nin restoranıdır. Restoran birkaç yıl önce Miki'nin karısı (restoran müdiresi) Eva Maria Oli emekli olduktan sonra kapatıldı. Bu mekan toplumsal hafızada yaşıyor. Neden mi? Çünkü Pen Club Restoranı şimdi yaşlı olan Sloven **entelektüel** ve sanatçı nesilleri için somut olmayan kültürel mirastır.

Miki'nin Alman eşi Oli, ekonomi öğrencisi ve aynı zamanda bir futbol ve hokey oyuncusu olan Miki ile diğer öğrencilerle birlikte Almanya'ya bir madende çalışmak için geldiğinde tanıştı. Diğerleri "kapitalist" Almanya'yı terk ederek "sosyalist" Yugoslavya'daki evlerine geri döndüler, ancak Miki iyi bir sebeple bir süre daha orada kaldı. Oli'ye aşık olmuştu ama evini de özlemişti. Bu sebeple birlikte Lübliana'ya taşındılar.

1967'de menüde haşlanmış dana eti, soğanlı közlenmiş dana ciğer, fasulye çorbası, jambon ve salataları olan resmi adı "Kültür İşçileri Kulübünü" devraldılar. Restoran büyük bir başarı elde etti çünkü Miki ve Oli sosyalist zamanlarda Yugoslavya'da satılmayan enginar, patlıcan vb. sebzeleri almak için haftada üç kez komşu Trieste, Villach veya Klagenfurt'a gittiler. Bu durum bugün kulağa inanılmaz geliyor!

KOLEKTİF HAFIZA

"Sloven Şarkı Festivali, şarkıcıları, bestecileri, orkestra şeflerini Yugoslavya'ya ve Pen Club'a getiren ünlü bir uluslararası etkinlikti."

"Bu yıl diplomayı alacaksın" değil mi? dedi Miki. Çalışmalarımızda geri kaldığımız için tam olarak emin değildik."

"Diğer Avrupa ülkelerinden gelen sanatçılardan ve "kültür işçilerinden" sorumlu bir kütüphaneci ve tercüman olarak çalışmaya başladığımda gençtim. Özellikle Claude Chabrol ve karısını ve "animasyonlu sinematografik" tartışmaları veya günümüzün dünyaca ünlü feminist ve profesörü Hélène Cixous'u hatırlıyorum. Önce beni toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın sorunları hakkında düşündürdü."

"Üniversitede Fransızca profesörü olan Marija Kovač, diğerleri gibi bizi azarlamadı." Üniversite diploması hayattaki diğer şeylerden daha az önemlidir" dedi". Hemen bu "son" diplomayı alacağımıza, dünya edebiyatının ve Alain René Lesage'in The Lame Devil'ının (Topal Şeytan) artık yolumuza çıkmayacağına karar verdik. Mezun olduk hem de mükemmel bir derece ile."

"Arkadaşlarımızla ve "sevgililer" olarak adlandırdıklarımızla kulüpte buluşma alışkanlığımız vardı."

"Miki'nin restoranından" ayrıldıktan sonra genellikle başka bir mekana giderdik. Biz, bir Sloven piyanist, emekli bir bale dansçısı, bir ofis hizmetçisi, bazı başka kişiler ve bendeniz, bir öğrenci."

SOSYAL TOPLUM TARAFINDAN ATFEDİLEN DEĞERLER

Pen Club restoranı bazı Sloven entelektüeller tarafından kişisel ve toplumsal "sosyalist" anıların mekanı, gece geç saatlere kadar kalınarak **hararetli** tartışmalara girilen bir buluşma yeri olarak hatırlanır. Bu mekan o dönemlerde genç olanlar için kesinlikle nesiller arası bir öğrenme yeri idi.

Kaynaklar:

Miha First, Nina Vogrin. Telečja jetrca za pisatelj in politike. Siol 2 net. 28. 10 2013.
<https://siol.net/trendi/kulinarika/telecja-jetrca-za-pisatelj-in-politike-280002>

Boris A. Novak: Verzi gospel Oli izza vrat nepovrata. <http://vrabecanarhist.eu/eva-marija-miklic-v-slovo/>

sozluk.gov.tr/

Kuşak (isim)

Yaklaşık yirmi beş otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil.

Entelektüel (sıfat)

Aydın

Koletif (sıfat)

Birçok kimseyi veya nesneyi içine alan, birçok kişi ve nesnenin bir araya gelmesi sonucu olan

Hararetli (sıfat)

Coşkun, ateşli, canlı

ÇOCUKLUĞUMDAN BERİ ARKADAŞIZ

Lübliana çevresinde dairesel bir yol

Ülke: Slovenya

LBölge/şehir: Lübliana

Tarihleme: 1945 -

Türü: spor etkinlikleri, geleneksel etkinlik

Muhtemelen bu yeşil **dairese**l yolun şimdiye kadar sahip olduğu farklı isimleri bilmiyorsunuzdur. En son ismi Hatıra ve **Yoldaşlık** Yolu'dur. Şehir sakinleri bu ismi HYY olarak kısaltmıştır.

İkinci Dünya savaşındaki İtalyan işgali dönemlerinde kahraman şehir dediğimiz Lübliana direnişin merkeziydi, bu yüzden İtalyan işgalciler şehrin etrafını dikenli tellerle çevirdi. Kimlik göstermeden ve özel izin almadan kimse şehre girip çıkamazdı. Lübliana 9 Mayıs 1945 tarihinde kurtarıldı ve halk hemen dikenli telleri kaldırdı. Bu eylem şehrin kurtuluşunun bir sembolüydü. Bugün bu yeşil dairesel yok, her yaştan insanların keyifli vakit geçirmek için tercih ettiği bir yerdir. HYY'de her yıl yapılan bir etkinlik olan işgal altındaki Lübliana teli yürüyüşü 20.000'den fazla insanı bir araya getiriyor.

AĞAÇLARI SEVER MİSİNİZ?

Son on yılda bu yeşil dairesel yol boyunca 7.400 ağaç dikildi. Bu yol boyunca üzerinde açıklamalar bulunan **levhalara** rastlayabilirsiniz. Bu ağaçlardan birini sahiplenmeniz mümkün ve bu sahiplendiğiniz "çocuğunuz" üzerine bizim de çok sevdiğimiz "Çocukluğumdan beri arkadaşız" yazılı bir **plaket** asılıyor.

ÇALIŞMA GRUBU ÜYELERİMİZ NE DEDİLER?

"Uzun yıllardır Lübliana teli yürüyüşüne katılıyorum. Genç bir anne olarak başlamıştım. Şimdi torunlarımı da yanımda götürüyorum ve onlar da bu etkinliği çok seviyorlar". (K.J.)"

"Lübliana'nın merkezine yakın ancak aslında doğanın ortasında, HYY'de bir yaşam alanı olan Murgle'de yaşıyoruz. Burası biz ve komşularımız için bir dayanışma yeridir". (A.B.)

"HYY kesinlikle bir somut olmayan kültürel miras alanıdır. Kimliğimizin ve toplumsal hafızamızın bir parçasıdır". (N.K.)

Dairesel (sıfat)

Daire biçiminde olan

Yoldaşlık (isim)

arkadaş, dost olma durumu

Levha (isim)

Bir yere asılmak için yazılmış yazı, tabela

Plaket (isim)

Metal, ağaç, cam vb.nden türlü biçimlerde yapılan, duvara veya herhangi bir yere çakılan küçük, alçak kabartma levha

POHORJE OMLET

Ülke: Slovenya

LBölge/şehir: Kuzey Doğu Slovenya

Tarihleme: 1951 -

Türü: mutfak geleneği

Pazar günleri bizler küçük kız ve erkek çocuklarken anne babamız bizi Ljubljana'nın merkezine yakın bir tepede bulunan Bellevue Otel'e götürürdü. Bu yerin menüsündeki en lezzetli tatlı Pohorje Omletiydi. **Ebeveynlerimiz** bu yemeği sipariş ettiğinde hazırlanmasını sabırla beklemek zorunda olurduk, ama garson masamıza getirdiğinde değmeyin keyfimize! O kadar büyük, o kadar tatlı ve yumuşacıktı ki. Omlet, ünlü bir Sloven **kaplıcası** olan Radenci'den ayrılan ve Pohorje tepelerini ziyarete gelenlere yeni bir lezzet sunmak isteyen Vili Rečič tarafından icat edilmiştir. Pohorje omleti, Slovenya'nın somut olmayan kültürel miras listesine girmek üzeredir. Bir şekilde bu omleti unuttuk ama bize çocukluğumuzu anlatan bir lezzet.

Recipe

4 yumurta
4 yemek kaşığı şeker
1 paket vanilya şekeri
Bir tutam tuz
4 yemek kaşığı un
1 yemek kaşığı rom
200 g kıvılcık reçeli
300 ml kremşanti
2 yemek kaşığı nane likörü

Orjinal tarif

- Önce yumurta aklarını sarılarından ayırın.
- Yumurta aklarını bir **tutam** tuz ekleyip katışalınca kadar çırpın.
- Sonra sarılara biraz rom dökün. Sarıları una nazıkçe bulamaya özen gösterin.
- Hazırladığınız karışımı altına yağlı kağıt serilmiş tepsiye dökün.
- Omletin pişmesi 180 °C derecelik fırında 8-10 dakika sürer. Bu süre zarfında kıvılcık reçelini ısıtın.
- Pişmiş omleti oval bir tabağa koyun ve üzerine reçeli yayın.
- Ortadan ikiye katlayın ve kremşanti ile süsleyin ve nane likörü **serpin**.

Kaynaklar:

Rola, Ź., Gavez- Mehlič A. G : Pohorska omleta in njena zgodba. Rziskovalna naloga

Pohorje omelette

<https://youtu.be/rhhz3dl1Nf0>

sozluk.gov.tr/

Ebeveyn (isim)

Anne ve baba

Kaplıca (isim)

Suyu sıcak yerden çıkan hamam, ılıca.

Tutam (sıfat)

Avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktarda olan

Serpmek (fiil)

Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak.

GÜL FESTİVALİ

Kazanlak Güller Vadisi

Ülke: Bulgaristan

Bölge/şehir: Kazanlak Güller Vadisi

Tarihçe: 1903

Türü: Festival

Bulgaristan dünyanın en büyük gül yağı üreticilerinden biridir. Gül, Bulgaristan'ın Sembolüdür. Bulgar gülleri, Şam gülünün mirasçılarıdır ve 17. yüzyılda ülkeye getirilmiştir. Bulgaristan'ın Gül vadisi alanı yaklaşık 3.300 kilometrekare olan ve belirli bir iklim oluşumuna yardımcı olan iki dağla çevrili Stara Planina dağı boyunca 130 km'den fazla uzanan Karlovo ve Kazanlak tarlalarını içerir.

Bu şenlik ilk kez 1903 yılında Kazanlaklılar tarafından düzenlenmiş ve güzelliğe ve hayır işlerine **atfedilmiştir**. Gül ekimi ve gül endüstrisi, vadinin **girişimci** insanları tarafından nesiller boyu sürdürülmüştür. Bölge halkı her yıl Haziran ayının ilk hafta sonu yıllık Gül Festivalini düzenler.

Bugün Gül Festivali, Kazanlak'ın binlerce turist ve misafiri tarafından ziyaret edilen ve beğenilen uluslararası bir etkinliktir. Günümüzde, eşsiz Güller Vadisi'nde düzenlenen Gül Festivali, Kazanlak yöresine özgü yaşam tarzının, ruhun ve kültürel kalıpların sembolik bir yansıması haline gelmiştir. Festival programı, geleneksel gül toplama **ritüelini** ve size gerçek bir özgünlük hissi veren gül damıtmasını ve Gül Kraliçesinin taç giyme törenini içerir. Festival, Uluslararası Folklor Festivali'nin katılımcıların baş rolde olduğu bir sokak alayı ile sona ermektedir. Festivalin düzenlendiği hafta sonu boyunca **a capella** korosu, folklor konserleri, resim sergileri, gösteriler ve şarap tadımı gibi ilgi çekici etkinlikler de düzenlenmektedir.

Kaynaklar:

Your Detailed Guide to the 2022 Rose Festival in Kazanlak, Bulgaria:

<https://www.rosefestivalkazanlak.com/guide-rose-festival-kazanlak-bulgaria-kazanluk-valley/>

OurHomeBulgaria. Магията на Българската роза: <https://www.youtube.com/watch?v=5G800ugZgqE>

Rose Festival Kazanlak Bulgaria June 2020: <https://www.youtube.com/watch?v=8Ws4Rj29ZOU>

sozluk.gov.tr/

<http://sesversus.com.tr/sss/acapella-nedir/>

Atfetmek (fiil)

Bir işi veya bir sözü bir kimseye mal etmek, yüklemek, isnat etmek.

Girişimci (isim)

Üretim için bir işe girişen, kalkışan kimse, müteşebbis.

Ritüel (isim)

Âdet haline gelmiş.

A capella (isim)

İnsan sesi dışında enstrüman kullanılmadan icra edilen müzik türü.

AZİZ JORDAN GÜNÜ

18

Ülke: Bulgaristan

Bölge/şehir: Tüm ülke

Tarihçe: 1970

Türü: Alışkanlıklar

Jordanov günü aynı zamanda Epifani (6 Ocak yortusu) olarak da bilinir. Hristiyanlığa göre bu gün İsa Mesih'in Ürdün Nehri'nde vaftiz edilmesine adanmıştır ve azizler takvimindeki en büyük ve önemli günlerden biridir.

Bu gün genç ve bekar Bulgar erkekler günahlarından arınmak için dondurucu sulara girerler. Epifani (Bulgarca Jordanovden) Bulgaristan'daki en büyük Hristiyan bayramlarından biridir. Geleneğe göre insanlar en yakın nehre giderler ve rahip suya bir haç atar. Haçı sudan çıkarmayı başaran kişinin yıl boyunca mutlu ve zengin olacağına inanılır. Bu sebeple, pek çok hevesli adam nehrin buz gibi sularına atlar ve haçı yakalamaya çalışır. Bu etkinliğin ardından insanlar gün boyu kutlamalara devam ederler.

İncil Vaftizci Yahya'nın 6 Ocak günü İsa Mesih'i Ürdün Nehri'nde vaftiz ettiğini söylemektedir. İsa, Yahya'nın vaftizini kabul ettiğinde, gökten şöyle bir ses duydular: "Sen benim sahip olmaktan çok memnun olduğum sevgili Oğlumsun". Bundan sonra Ruh bir güvercin şeklinde İsa'nın üzerine indi. Bu, İsa'nın Hazreti İsa ve vaat edilen Mesih olduğunun bir işaretiydi. 6 Ocak neredeyse tüm dünyada bir kutlama günüdür. Hristiyan olmayan diğer ülkelerde ise kutlama tamamen farklıdır ve gerçekten ilginç ve şaşırtıcı gelenekler vardır. Bulgaristan'daki bu gelenek, Bulgar ruhunun korunmasına yardımcı olur, öğretilerin nesilden nesile aktarılmasına yardımcı olur.

Kaynaklar:

True Victory Co. THE BULGARIAN TRADITIONS – YORDANOV (JORDAN) DAY

<http://truevictoryco.com/the-bulgarian-traditions-yordanov-jordan-day/>

<https://www.youtube.com/watch?v=pQ-wLjwJl8I>

https://www.youtube.com/watch?v=VoNjVlw_XUE

<https://wheninbulgaria.wordpress.com/2016/01/06/saint-jordans-day-йордановден/>

sozluk.gov.tr/

Yortu (isim)

Hız. İsa'nın yaşamını, ölümünü, dirilişini ve azizlerin yaşamlarına yansımaları olan erdemlerini anmak üzere kilisenin belirlediği kutsal günler.

Vaftiz (isim)

Hristiyanlıkta doğduktan kısa bir süre sonra çocuğa ilk günahını silmek ve onu Hristiyanlaştırmak amacıyla yapılan kutsal işlem.

Öğreti (isim)

Bilimde, felsefede bir görüşü bir sistem içinde belli bir anlayışa, düşünceye dayalı olarak oluşturan ilke ve dogmalar bütünü

NESTİNARİ

Ateş Dansı

Ülke: Bulgaristan

Bölge/şehir: Bulgaristan'ın her yeri

Tarihçe: 1866

Türü: Ritüel

Ateş dansı, kapalı bir “nestinari” topluluğu tarafından gerçekleştirilen eski bir gelenektir ve yüzyıllardır gizem ve mistisizmle korunmuştur. Bu ritüel 2009 yılında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne ve Somut Olmayan Kültürel Mirasın Ulusal Temsili Listesi "Bulgaristan -Yaşayan İnsan Hazine" ne dahil edilmiştir.

Bulgaristan'da Nestinari topluluğu genellikle eski takvime göre 3 Haziran tarihinde Aziz Konstantin ve Helena onuruna yapılan bayramın kapanışında korlanmış ateş üzerinde dans ederler.

Bir zamanlar Beyaz Deniz kıyılarında yaşayan Trakyalılar tarafından yapılan ateş dansı ayini, en eski Bulgar halk geleneklerinden biridir. Ateş dansı etkinliği hazırlıkları öğleden önce başlar. Ateş simetrik bir daire içerisine yerleştirilmelidir ki böylece törene katılanların hepsi ayini izleyebilsin. Akşam olmadan, ateş dansçıları ve kilisenin bir temsilcisi, Aziz Konstantin ve Helena'ya adanmış bir şapele giderler, burada tütsüden derin bir nefes alırlar ve ikonların önünde dua ederler. Daha sonra, hava karardıktan sonra, müzisyenler - bir gaydacı (Keçi tulumundan yapılan bulgar çalgısı) ve davulcu - ve tüm köy şapelde toplanır. Müzisyenler 3 özel melodi çalarlar. Trans halindeyken ateş dansçıları kutlama çemberine girerler ve ilk dansçı ateşin üzerinde bir haç şekli çizerek geçtikten sonra diğer dansçılar da ateş çemberine girerler.

Dansçıların yanan kömürler üzerinde yaptıkları hareketler karmaşık ve düzenlidir, ancak yine de çıplak ayakları yanmaz. Dans ritüeli sona erdiğinde, tüm katılımcılar bir tür dua olan Kostadin Horo'yu gerçekleştirirler.

Mistisizm (isim)

Bir konuda en üst derecede bulunabilme tutkusu, gizemcilik.

Ayin (isim)

Dini tören, ritüel

Şapel (isim)

Küçük kilise

Horo (isim)

birbirine bağlı daireler ve düz çizgiler şeklinde yapılan Bulgar dansı

BELÇİKA BİRA KÜLTÜRÜ

Ülke: Belçika

Bölge/şehir: Wardamme

Tarihçe:

Türü: Festivaller

Bira, Belçika'da sadece endüstri veya turizmden daha fazlasıdır, bir yaşam biçimidir. Bu ülkede bira üretimi tarihi, siyasi ve dini olarak oldukça iç içe geçmiş olan uzun bir geçmişe dayanmaktadır. Üretim yılda yaklaşık 2 milyar litredir. Belçika Avrupa'nın en büyük bira üreticisi değildir. En üst sırada bira kültürünün çeşitliliği ve çok yönlülüğüyle kazanan Almanya bulunuyor.

Bira yapımı ve takdir edilmesi Belçika'nın her bölgesinden topluluklar için yaşayan mirasın bir parçasıdır. Bazı bölgeler kendilerine has bira çeşitleriyle çok iyi tanınır hale gelmişlerdir. Ülkede farklı fermantasyon yöntemleriyle üretilen yaklaşık 1500 bira türü bulunmaktadır. Özellikle, 1980'lerden sonra butik bira oldukça popüler hale gelmiştir.

Ülke genelinde bulunabilecek birkaç bira müzesi vardır. Ve hatta "bira azizi" olarak bilinen Aziz Gambrinus'un başkentte Brewers House (Bira Sarayı) yakınlarında gömülü olduğu söylenir. Belçika'da hemen hemen her yıl binlerce ziyaretçinin katıldığı bira festivali düzenlenir ve bira fanatığı topluluklar pek çok şehir ve köyde bir araya gelirler.

Diğer malzemelerin yanı sıra adaçayı, biberiye, aşılotu, defne, ardıç meyveleri, kimyon, anason ve reçineleri içerebilen bitkisel karışımlardan oluşan bira tarifleri kıskançlıkla korunan sırlardı. Her yıl düzenlenen Belçika Bira Hafta Sonu etkinliğinde Brewer Bira Mayacısı Şövalyeliği unvan töreni vardır. Gerçek Belçika bira elçileri olduklarını kanıtlayanlar yeni fahri şövalyeler olarak ilan edilirler.

Belçika Birası renk, doku, fermantasyon yöntemi, kullanılan mayalar ve tabii ki onları demlemek için kullanılan bilgi ve gelenek açısından sonsuz çeşitlilikte bir mayalama sürecinden geçer. Ayrıca, birayla yıkanmış peynir gibi ürünlerin oluşturulması da dahil olmak üzere yemek pişirmek için de bira kullanılır ve şarapta olduğu gibi, lezzetleri tamamlamak için yiyeceklerle eşleştirilebilir. Sorumlu bira tüketimini desteklemek için geniş çapta topluluklarla çalışan pek çok bira üreticileri örgütleri mevcuttur ve bazı dini topluluklar da hayır kurumlarına kar sağlamak için bira üretimine dahil olmuştur. Geri dönüştürülebilir ambalajların teşvik edilmesi ve üretim süreçlerinde su kullanımını azaltmaya yönelik yeni teknolojiler sürdürülebilir uygulama kültürünün bir parçası haline gelmiştir. Bilgi ve beceriler, evde ve sosyal çevrelerde aktarılmanın yanı sıra, bira fabrikalarında dersler veren usta bira üreticileri, bu alana dahil olanları ve genel olarak misafirperverliği hedefleyen özel üniversite kursları, girişimciler için halk eğitim programları ve amatör biracılar için küçük deneme bira fabrikaları tarafından da aktarılmaktadır.

Belçika bira kültürü bir gelenekten fazlasıdır ve o kadar eşsizdir ki, UNESCO Dünya Somut Olmayan Kültürel Mirası olarak kabul edilmiştir.

Kaynaklar:

Wikimedia, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b5/250_Biere.JPG

BBM, <https://www.belgianbeerme.com/knighthoodofbrewersmashstaffimages>

sozluk.gov.tr/

Fermantasyon (isim)

Mayalanma

Fahri (Sıfat)

Onursal

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS: ISLIK DİLİ

Ülke: Belgium

Bölge/şehir: Wardamme

Tarihçe:

Türü: Doğa ve evren ile ilgili bilgi ve uygulamalar

Isık dili, sözcükleri taklit etmek ve ifade etmek için ısıık çalmayı kullanan bir iletişim yöntemidir. Isık dili neredeyse her zaman engebeli ve dağlık arazilerde veya sık ormanlarda yaşayan kültürler tarafından geliştirilirler. Çünkü ısıık sesi sıradan konuşmadan çok daha fazla yayılır.

Dünya çapında en az 80 kültür, dillerinin yerel ısıık dili versiyonlarına sahiptir. UNESCO, Kanarya Adaları'nda ve Türkiye'de kullanılan iki ısıık dilini somut olmayan kültürel miras olarak belirlemiştir.

Bölgenin sarp dağları ve engebeli doğası, yerel halkın uzun mesafelerde iletişim kurmak için alternatif bir yol bulmasını gerekli kılmıştır. Isık dilleri hayatlarının çoğunu genellikle açık havada geçiren tarım topluluklarında gelişmiştir. Isık dili, ilgili toplulukların dayanışmalarını pekiştiren kültürel kimliklerinin bir yansımasıdır.

Teknolojik gelişmeler ve sosyoekonomik değişimler, dili kullananların sayısının azalmasına ve konuşulduğu alanların azalmasına neden olmuştur. Cep telefonlarının kullanımı, yeni nesillerin ıslık diline daha az ilgi duyması nedeniyle dilin kapsamını tehdit etmektedir.

Sonuç olarak, ıslık dilinin artık doğal ortamında uygulanmama ve yapay bir uygulama haline gelme riski vardır.

Sürdürülebilirliğini sağlamak için bu dil pratiğini hem ulusal hem de uluslararası olarak koruma ve teşvik etme girişimleri bulunmaktadır. ıslık dili halen hem resmi hem de gayri resmi yöntemlerle ebeveyn-çocuk ilişkileri bağlamında nesilden nesile aktarılmaktadır.

Örneğin, Türkiye'nin kuzeyindeki dağlarda, Giresun'un Çanakçı ilçesine bağlı Kuşköy köyünde insanlar kuş dili ile iletişim kurarlar. Bu dil neredeyse 500 yaşındadır. 400'den fazla kelime ve deyimden oluşur ve diğer benzer ıslık dillerinden daha yüksek bir ses tonuna sahiptir, bu nedenle güçlü tonları ile 5 km'ye kadar yol kat edebilir. ıslık dili, ses titremeleri, cıvıltılar ve inişli çıkışlı hoş ıslıklarla tamamlanmış bir kuş sesi gibi gelir. Bu alışılmadık ve çok etkili ıslık dili, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras listesinde yerini almıştır.

Bölgede dilin kullanımını teşvik etmek için ilkokul öğrencilerine yönelik eğitim programları geliştirilmiştir. Ancak bu çabalara rağmen, UNESCO, entegre bir yaklaşım kullanılarak gerekli koruma önlemleri alınmadıkça ıslık dilinin yakında tamamen kaybolabileceğini belirtmektedir. Bu nedenle Birleşmiş Milletler Kültür Ajansı, "kuş dilini" dünya mirasının nesli tükenmekte olan ve acil korunmaya muhtaç bir parçası olarak kabul etmiş ve UNESCO bu dili 2017 Somut Olmayan Kültürel Miras listesine dahil etmiştir.

LINKS & REFERENCES

Gaynutdinova, A.S. and Mutallimova, A., 2021. The Culture and Language of Whistle of Turkish People (Giresun). International Journal of Society, Culture & Language, 9(1), pp.86-93.

UNESCO (2017) Whistled language: Turkey, Intangible Cultural heritage, <https://ich.unesco.org/en/USL/whistled-language-00658>

Smith HL, (2018), Turkish whistling language recognised by UNESCO, The Times, 3 January 2018, <https://www.thetimes.co.uk/article/turkish-whistling-language-recognised-by-unesco-h3ln7n7bf>

sozluk.gov.tr/

Islık (isim)

Dudakların büzülerek veya parmağın dil üzerine getirilmesiyle çıkarılan ince ve tiz sez

Engebe (isim) /engebelik (sıfat)

Deprem, rüzgar, sel vb. iç ve dış etmenlerin etkisiyle oluşan yayla, ova, çukur, dağ vb. biçimlerin bütünü

Sarp (sıfat)

Dik, çıkması ve geçilmesi güç yer.

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS: MANZARA/PEYZAJ

Ülke: Belçika

Bölge/şehir: Wardamme

Tarihçe:

Türü: Doğa ve evren ile ilgili bilgi ve uygulamalar

Bir yerin manzarası, o bölgede yaşayan insanların o bölgenin somut dokusuna kadar uzanan ilişkilerinin anılar, hayat tecrübeleri ve bağlılık gibi somut olmayan değerlerini sunar.

Bu durum, o yerin ruhunu oluşturan yaşayan mirası etkileyen hem somut çevreyi hem de somut olmayan kültürel değerleri kapsayan çoklu karmaşıklık katmanlarının bir sonucudur.

Kültürel Miras manzaralar/peyzajlar insanlar tarafından değiştirilmiş ve hem miras hem de somut olmayan değeri olan coğrafi alanlardır. Somut olmayan kültürel miras manzaraları/peyzajları, yer şekillerini veya tarihi görünümleri içerebilir. Bu yerler bize ilham ve anı sağlarlar, bu sebeple onları korumak bir zorunluluktur. Ülkeler tarafından uygulanan kültürel koruma politikalarının manzaraların doğasında bulunan bireysel kültürel varlıkları da içermesi gerekir.

Manzaranın somut olmayan doğası toplumların gelişmesi için yerler oluşturma hedefinin bir parçasıdır. Somut olmayan kültürel miras manzarasının/peyzajının iyi korunması ve yönetilmesi insanlar ve içinde yaşadıkları toplum için faydalıdır. Kültürel miras olan bir manzaranın korunması ruh halimizle ilintilidir. Bize güvende olma ve samimiyet hissi verir.

Kaynaklar:

Caballero, G.V., 2017. Crossing Boundaries: Linking Intangible Heritage, Cultural Landscapes, and Identity. <http://openarchive.icomos.org/id/eprint/1814/1/Crossing%20Boundaries-%20Linking%20Intangible%20Cultural%20Heritage%20%20with%20Cultural%20Landscapes%20in%20the%20World%20Heritage%20List.pdf>

Taylor, K. and Lennon, J., 2011. Cultural landscapes: a bridge between culture and nature? International journal of heritage studies, 17(6), pp.537-554.

Taylor, K., 2008, February. Landscape and memory. In Proceedings of the 3rd International Memory of the World Conference UNESCO, (pp. 19-22). http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/mow/mow_3rd_international_conference_ken_taylor_en.pdf

UNESCO (2021), Cultural landscapes, <https://whc.unesco.org/en/culturallandscape/>

sozluk.gov.tr/

Manzara (isim)

Bakışı, dikkati çeken her şey.

İlham vermek (fiil)

İçer doğmasına sebep olmak, esindirmek

İlintili (sıfat)

İlgisi, ilişkisi, bağı olan

LETON İSKAMBİL OYUNU - ZOLİTE

Ülke: Letonya

Bölge/şehir: Letonya ve ülke dışında yaşayan Letonlar

Tarihçe: 19. yüz yıl ortaları

Türü: Oyun

Image © 2014 Zolei.lv

Zolite Letonya'da popüler bir Leton iskambil oyunudur. Kağıt oynamayı sevenler bu oyunu bilirler. Oyun, Letonya'nın ulusal iskambil oyunu unvanını kazanmıştır. Zolite, bilinen diğer iskambil oyunlarında olmayan farklı oynayış şekline ve kurallarına sahip bir akıl oyunudur. Örneğin, 26 kart kullanılarak oynanması Leton Zolite'e has bir özelliktir.

İskambil oyunu - zolite, aileler, gruplar ve hatta yeni başlayan oyuncular için bir gelenek haline gelebilir. Zolite oyunu kulüpleri bulunmaktadır ve zolite yarışmaları düzenlenmektedir. Oyuna yeni başlayanlar, profesyonellerle birlikte rekabet edebilirler. Oyunu oynayabilmek için 26'lık iskambil destesine ve 3-4 kişilik bir ekibe ihtiyaç vardır. Oyunda kullanılan kelimeleri bilmek bu oyunun sahip olduğu geleneğin önemli bir parçasıdır. Oyuncular, hem kartların isimleri hem de karıştırma ve eşleştirme eylemleri için özel kavramlar kullanırlar. Bu kart oyunuyla ilgili çeşitli görüşler ve gelenekler vardır, ancak bunların çoğu oyuncuya özeldir ve başkaları tarafından görülmez.

Örneğin, oyuncular oyun esnasında şans getirmesi için kendi uğurlu kart destelerini veya üzerinde bir kart sembolü olan bir kıyafeti yanlarında taşırlar. Zolite'yi öğrenmenin en iyi yolu, diğer oyuncularla bizzat oynamaktır, çünkü oyuncular birbirlerine iyi tavsiyelerde bulunurlar ve ilginç hikayeler paylaşırlar. Bu oyun zaman içinde bazı değişikliklere uğramıştır. Oyunun orijinal kurallarını ve püf noktalarını sadece Letonya'nın her yerinde canlı yarışmalara katılmış birkaç küçük oyuncu grubu (yaklaşık 400 kişi) bilmektedir.

Image © 2014 Zolei.lv

Kaynaklar:

National cultural centre of Latvia, Centre for cultural information systems. Latvian card game zolīte (2021). <https://nematerialakultura.lv/Elementi/elements-11/>

Zolei.lv. ZOLES NOTEIKUMI.
<https://zolei.lv/zoles-noteikumi/>

sozluk.gov.tr/

İskambil (isim)

Bir yüzünde sayılar veya resimler bulunan, çeşitli oyunlar oynamaya yarayan kart, oyun kağıdı.

Has (sıfat)

Özgü

Rekabet (isim)

Aynı amacı güden kimseler arasındaki çekişme, yarışma, yarış.

Uğurlu (sıfat)

Şans, iyilik getirdiğine inanılan, kutlu, tekin, mübarek.

YAPBOZLAR VE KULLANIM ALANLARI

Ülke: Letonya

Bölge/şehir: Jelgava, Zemgale bölgesi

Tarihçe: Jelgava'da ilk yapboz 18. yüzyılda bulundu

Türü: Doğa ve evren ile ilgili bilgi ve uygulamalar

Image © 1958 Krišberga Ella

Yapboz yapmak bireysel bir iştir, ancak sadece yapbozları aktif olarak yapan kişilerin değil, herkesin bu geleneğe dikkat etmesi önemlidir. Böylelikle bu bilgiler onların çocuklarına ve torunlarına aktararak kültürel mirasın yaşatılması sağlanacaktır.

Yapbozlar (Puzuri) Letonya'nın her yerinde bulunabilirler. Özellikle Jelgava'da oldukça popülerdirler. Yapbozlar dört, altı veya sekiz köşeli kristallerin şekline dayanan ve bir araya getirilen birçok parçadan oluşur. Her şekil, kamış veya samanın açılmasıyla, renklendirilmiş liflerden, tüylerden ve yumurta kabuklarından yapılmış demetlerin yapıştırılmasıyla oluşturulur. Günümüzde çoğunlukla Noel süsleri olarak bilinen yapbozlar, kökeninde olarak sonbahardan ilkbahara kadar hazırlanır ve diğer birçok özel günde (düğün, vaftiz, cenaze) de kullanılırdı. Odalarda başka dekorasyon olmadığı için kışı rahatlatmaya yardımcı oldular. Odalarda başka dekorasyon olmadığı için kışın tekdüzeliğini rahatlatmaya yardımcı olurdular.

Bugün durum değişti ve aralarından seçim yapabileceğiniz çok sayıda dekorasyon var. Örneğin, renkli plastik küreler, yanan lambalar ve diğer parlak şekiller ve objeler.

Bir yapboz hazırlanırken sanatçının düşüncelerine odaklanılır, çünkü yapbozların her bir geometrik şekli matematiksel olarak açıklanabilir. Her bulmacanın, onu yapan kişi tarafından ona yüklenmiş kendi fikri ve amacı vardır. Her nesil uzun zamandır bilineni bulur, açıklar ve yeni anlayışlar yaratarak ve her yapbozu özel kılarak kendi deneyimini yerleştirir.

Image © 2020 Jelgavas pilsētas pašvaldības arhīvs

Kaynaklar:

National cultural centre of Latvia, Centre for cultural information systems. Puzzles and their handling in Jelgava (2021).

<https://nematerialakultura.lv/en/Elementi/elements-3/>

Turku pagastā iedzīvotāji darina tradicionālos Ziemassvētku rotājumus – puzurus

https://www.youtube.com/watch?v=WoAH2jhxyII&ab_channel=VDTVsizeiti

sozluk.gov.tr

Dekorasyon (isim)

Bir yeri süsleme.

Kamış (isim)

Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdesi olan bitkiler

Tekdüze (sıfat)

Değişmeksizin, düzenli, aynı biçimde tekrarlanan, sürüp giden, tek örnek, monoton

Obje (isim)

Nesne

LİVONYA KÜLTÜREL BÖLGESİ

Ülke: Letonya

Bölge/şehir: Kurzeme bölgesinin kuzeyi

Tarihçe: Baltık Finleri 1000 yıl önce Letonya bölgesinde yaşadılar ve onlardan bir grup insan ayrılarak bugün bildiğimiz şekliyle Libyanlar oldular.

Türü: Etnik grup

Image © 2018 Aldis Pinkens

Sadece Letonya topraklarındaki Livonya kültürel bölgesinde hem geleneksel hem de modern kültür tek bir yerde görülebilir. Farklı somut olmayan kültürel miras özellikleri bir araya gelerek Livonya'nın özel geleneklerine ve yaşam biçimlerine alan yaratır.

Bir zamanlar Vidzeme ve Kurzeme çevresinde birçok Libyan yaşıyordu, ancak bu o zamandan beri çok değişti. 19. yüzyılın ortalarında, Libyanlar Svētupe çevresindeki küçük bir bölgede ve Kurzeme bölgesinin kuzey kesiminde, şimdi "Livonya sahili" (Līvõd rānda) olarak bilinen on dört balıkçı köyünde yaşıyorlardı.

Libyan dili, Livonya kültürel alanının normal bir unsurudur. Libyanların somut olmayan kültürel mirası, Letonya'nın somut olmayan kültürel mirası ile yakın bir şekilde büyümüştür ve her ikisinde birbirine çok benzer hale gelmiştir. Temel farklılık Libyan dilidir.

Birinin Livonya halkına ait olup olmadığını anlamanın elbette başka yolları da vardır, ancak dili kesin olarak bilmenin kolay bir yoludur.

Libyanların muhafaza ettikleri diğer gelenekler, şarkı söyleme şekilleri, balık tutma yöntemleri ve kumlu ve bataklık sahillerde yakaladıkları deniz ürünlerine gösterdikleri özendir.

Ayrıca, Libyanların kendilerine has yeni yılı karşılama gelenekleri de vardır. Geleneksel kostümler giyerek ve büyüülü sözler söyleyerek “Tšitšörlinkizt” adlı bir kuş uyandırma ritüeli yaparlar. Ritüelden sonra Letonya'da kimsenin yapmadığı özel tariflerle deniz ürünlerinden hazırlanan yemekleri yerler.

Image © 2013 Baiba Švucāne

Kaynaklar

<http://www.livones.net>

<http://www.livodkuor.lv>

<http://virtuallivonia.info/>

Nacionālais kultūras centrs, Kultūras informācijas sistēmu centrs. Lībiešu kultūrtelpa (2018).
<https://nematerialakultura.lv/Elementi/libiesu-kulturtelpa-2018/>

sozluk.gov.tr/

Muhafaza etmek (fiil)

Korumak, saklamak

Bataklık (isim)

Çok derin olmayan sularla örtülü bataklık bölge.

Büyü (isim)

Doğa kanunlarına aykırı sonuçlar elde etmek iddiasında olanların başvurdukları gizli işlem ve davranışlara verilen genel ad, sihir.

NOEL AMCA TIÓ (EL TIÓ DE NADAL)

Katalan bir Noel Geleneği

Ülke: İspanya

Bölge/şehir: Katalonya

Tarihçe: Noel (8-25 Aralık)

Türü: Noel Geleneği

Noel Amca Tió (Tió de Nadal)" Noel geleneğine atıfta bulunan bir Katalan mitolojisi karakteridir. Tió, küçük kırmızı bir çorap şapka ve üç boyutlu bir burun ile tamamlanan, üst ucuna boyanmış geniş bir gülen yüz ile iki veya dört çubuk ayak üzerinde duran içi boş bir ağaç kütüğüdür.

Noel'e giden günlerde, çocuklar ağaç kütüğüyle ilgilenmeli, onu sıcak tutmalı ve Noel Günü veya Arifesinde hediyeleri "sıcsın" diye onu tatlılar ve meyvelerle beslemelidir.

Noel Günü, aile ağaç kütüğünün etrafında toplanır ve ince bir sopayla kütüğü döverken şarkılarını söylerler. Son darbeyle, "tió" hediyeleri "sıçar". Katalan çocukları için Noel Baba'nın eşdeğeridir.

"Tió", büyük nesneleri düşürmez, çünkü bunların Magi tarafından getirileceği varsayılır. Bunların yerine, küçük oyuncaklar, şekerlemeler, kuruyemişler ve bal badem şekerleri bırakır.

Kaynaklar

The song
https://www.youtube.com/watch?v=_vCm5l-pW2M

The legend
<https://www.youtube.com/watch?v=Xa9EnGqaT0s>

sozluk.gov.tr/

Atıf (isim)

Yöneltme, çevirme, ilişki kurma, gönderme

Kütük (isim)

kesilmiş ağaç gövdesi

Sıçmak (fiil)

Dışkıyı vücuttan dışarı atmak

SANT JORDI (AZİZ GEORGE)

Aziz George ve Ejderha efsanesi

Ülke: İspanya

Bölge/şehir: Katalonya

Tarihçe: 23 Nisan

Türü: Efsane

Hediye olarak gül vermek bu bayramın en önemli parçasıdır. Gelenekler, erkeğin sevgilisine bir gül vermesi gerektiğini söylese de, herkes bu hediye verebilir. Efsaneye göre Aziz George ejderhayı öldürerek prensesini kurtarır ve ejderhanın kanından bir gül fışkırır. Bu nedenle bazıları bu günü Katalan Sevgililer Günü olarak kabul eder, çünkü Aziz George'un Katalonya'daki aşıkların koruyucu azizi olduğu söylenir.

Ayrıca 23 Nisan, UNESCO tarafından 1995 yılında başlatılan Dünya Kitap Günü'dür. Bu nedenle, bu günde birbirine gül alıp vermenin yanı sıra kitap vermek, Katalan kültürünün en köklü geleneklerinden birini yaşatmanın bir yoludur.

Efsaneye göre uzun zaman önce Montblanc'ta (Tarragona) zehir soluyan ve nefesiyle öldüren acımasız bir ejderha kasabanın sakinlerini korkuttu. Sebep olduğu yıkımdan ve kötülüklerden korkan ve bıkan yöre halkı, kura ile belirledikleri bir kişiyi ona yedirerek ejderhayı yatıştırmaya karar verdiler. Birkaç gün sonra kötü şans prensese vurdu. Prensese evinden çıkıp ejderhaya doğru ilerlerken, Aziz George adında bir şövalye ışıldayan zırhı ve beyaz atı üzerinde aniden prensesin yardımına geldi. Aziz George kılıcını kaldırdı ve ejderhanın karnını deldi. Nihayetinde prensesi ve yöre halkını bu beladan kurtardı. Ejderhanın kanından şimdiye kadar görülmemiş kırmızılıkta gülleri olan bir gül fidanı filizlendi. Aziz George muzaffer bir şekilde bir gül kopardı ve prensese verdi.

Kaynaklar:

Sant Jordi! The Legend of Saint George
<https://www.youtube.com/watch?v=HMWP0CgtfUE>

sozluk.gov.tr/

Fışkırmak (fiil)

Bitkiler için toplu halde, gür olarak yetişmek.

Köklü (sıfat)

Kökleşmiş, iyi yerleşmiş, kalıcı olan.

Yatıştırmak (fiil)

Ölçülü, ılımlı, sakin davranmasını sağlamak, sakinleştirmek.

KESTANE FESTİVALİ

Ülke: İspanya

Bölge/şehir: Katalonya

Tarihçe: 1 Kasım Azizler Günü Arifesi

Türü: Gelenek

Kelt kökenli, yazın sonunu ve kışın başlangıcını kutlayan bir festivaldir. Ölüm kültü ile yakından bağlantılıdır. Ölen aile üyelerinin ruhlarını karşılamak için evde ateşi yakmak ve ocağın etrafına yiyecek koymak adettendir.

Bu festival sırasında ataların anısına bağlı birçok geleneksel ritüel kutlanır.

İspanya'nın Katalonya bölgesinde kutlamalar sırasında kavrulmuş kestane ve panissetler (kestane kurabiyesi) yenir. Bu festival zamanlarında, gazeteye sarılmış sıcak kavrulmuş kestane satan sokak satıcılarını görmek yaygındır.

Kestane yeme geleneğinin kökeninin Azizler Günü arifesinde sabahın erken saatinde ölümlerin anısına çanlar çalınmasından kaynaklandığı söylenebilir. Büyük ve hantal çanları saatlerce çalmaktan kaynaklanan yorgunluk çanı çalanların güçlerini yeniden toparlamayı gerekli kılıyordu. Bu nedenle de çancılar kendilerini daha iyi hissetmek ve soğukla mücadele edebilmek için mevsimin en yaygın meyvesi kestane ve bir şişe misket şarabı tüketirlerdi.

Kaynaklar:

La Castanyada 2017 in Barcelona [Barcelona Guide] - Catalan Culture and Traditions
<https://www.youtube.com/watch?v=SrkmkRZyta4>

sozluk.gov.tr/

Kült (isim)

Yerel özellikler taşıyan dini törenler.

Arife (isim)

Belirli bir günün, olayın bir önceki günü veya ona yakın günler, ön gün.

Hantal (sıfat)

Kocaman, iri, kaba

Gerekli kılmak (fiil)

İcap ettirmek

